

T.B.M.M.

DDC:
YER: 88-3690
YIL:
CLT:
KSM:
KOP:
DEM: 88-10831

KÜTÜPHANESİ

ن . دو ماوی

معلم

بر آیه او قورغه و بازارغه او بره ته نورغان

البقا .

ایکنچی مرتبه باصولوی .

کک

برادران کریمغلو نشوی .

казань
типо-литогрфія Т. Д. „Бр. КАРИМОВЫ“
1917 г.

ن . دوماوی

معلم

بر آیده او قورغه و یازارغه اویرهته تورغان

الفبا.

ایکچی بلورون

اشرلی: برادران کریمقلر.

مطبعة کریمیه ، قازانده
۱۹۱۵.

برايكى سوز:

اصول صوتيه ايله اوقوتونه قىلىرى معقول بولسەدە، بىزنىڭ حرفلارنىڭ تشكىلاتى
اصول صوتيه ايله اوقوتونى يېڭىل قىلىشقا ايتەرلىك توغرىدا. بىزنىڭ حرفلارگە ، نە
قىلىشقا ايتىشقا بولسەدە ، مىنى اصول طبعى رەكەتدە . حالبوكتە مىنى اصول ايله
اوقوتقانە بالالارنىڭ بىر قىلىشقا بوتون عمرلارنىڭ اوستىنە اوزدورغە توغرى كىلە ،
چونكى مىنى اصول ايله حرفلارنىڭ ھەر تورى شىكان كورگازوب بىر اوزافغە
تارتولادى . مەن ، شول ايتىشقا تورى اوزاقىدىن قوتولويولندە بو العىبى يازدىم . موندە
بىزنىڭ حرفلارگە بىك طبعى بولغان اصول مىنى ايله باشقە سىكز حرفلارنىڭ ھەر تورى
اشكىلى كورگازىلە . بو وقتتە ايتىشقا بالالار حرفلارنىڭ شىكللارنىڭ ايتىشقا
بولالار . شوندىن سولكى تامامىلە اصول صوتيه ايله باشقە حرفلار كورگازىلە باشلى .
بو العىبانىڭ باشقە لاردا ايتىشقا بوغنىدە توغلى ، بلكە موندە مەن ھەر درس ساين
مقاللار ، تابشماقلار كىتورگە تارشىدىم .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱

۱ نچی درس

آ تا

آ تا تا تا آ تا

سا س سا سا سا

۲ نچی درس

سا شا یا

آسا - تاشا - یاتا - ساتا - تاشا

آشاتا - آشاسا - یاساشا - تاپانا

۳نجی درس

با لا نا

بالا - باتا - یانا - سانا - آلا
باسا - سالا - بایا - تابا - یاشا

آلاشا - یاناشا - تالاشا - تابالا
یاساتا - یاساشا - تالانا - یایانا

تاناساتا - باتاباتا - تابایالا

۴نجی درس

ر ر

آر - تار - یار - سار - شار
آرا - بارا - یارا - شارا - تارا

پارار - تارار - تابار - ساتار

تارتا - آرتا - آربا - بارلا

آربا بارا - آرتا بارا - تارتا آلا

۵ نچی درس

ز ز

آز - تاز - یاز - باز - ساز

آزا - تازا - یازا - بازا - سازا

آزار - تازار - یازار - بازار - سازار

یازلا - یازسا - آزبار - یازلار - تازلار

آزبار یاساتا - آربا تازارتا - بازار

یازلاتا - ساز باتا - تازا یاساتا

6 نچی درس

او

اورا - اوزا - اوسا - اوبا

اورتا - اورسا - اورلا - اوزسا
اوتار - اونار - اوبار - اوزار

اونارلا - اوتارلا - اوزارلا
اونارلاسا - اوتارلاسا - اوناربالا

7 نچی درس

اوت

ت ت ت

اوت - آت - بات - یات - سات

اوتر - اوتز - آتر - باتر - یاتر

اوت یانا - آت آلا - یات بالا - اوت سالا

اوتر بالا - اوتز آربا - آت یاتر - اوت باتر

۸ نچی درس

آش آس

ش ش ش
تاشر - تشر - تشش

س س س
تس باسر

سار - زاتسز - آتسز - ساتاشر - هتش

آرتش - یاتسز - تارتش - ساتاشر - تشسز

اوتسز آربا - آتسز بارا

یاتسز بالا تاش آتا - زاتسز بالا یاتسز بالا

۹ نچی درس

تاب

تای

ب

ب

ب

ی

ی

ی

بر - تابر - تبر - یب

بایر - یار - تای

تای - سای - بای - تاب - یاب - ساب
 اوبر - آبز - بتو - تشر - تابش - یابش

بر بالا تای آلا - بر بای تابش آلا - آبز بالا
 یازا - یاتسز بالا او یاتسز بالا

بابای - توتای - آنای - آتای
 اوراب - اولاب - توناب - ساناب

۱۰ نچی درس

یان

بال

ن

ن

ن

ل

ل

ل

نار - تنش - وتن

لار - بلن - بل

اول بابای بال آشاتا - اول تال زورایا بارا
اول بایار بلن یاساتا - اول بالا ساتاشا

بریل - اون یل - یوزیل - برتش - اون تنش
بزلر - سزلر - آلار

۱۱نجی درس

ا و

تا - تو - سو - شو - یو - بو - رو - لو - نو - زو

آتو - باسو - تاشو - سایو - یابو - بانو - آلو - آرو - آزو

اویاتو - بویاتو - بویالو - بوتالو - اویانو
شایارو - یازو یازو - اوراتو - اوزالو

اول بای تابشسز ساتو ساتا - شول بالا آوروب
تالوب یازو یازا - اوزون یول اوزون بولا

۱۲ انجی درس

ی ی

ای [ای] - تی [تی] - سی [سی]

ای تی

ایر - تیر - سی - سین - ایز
ایل - تیز - تیش - سیب - سیز

ایزو - ایرو - تیشو - تیبو - سیزو - سیبو

ایران - اینان - تیران - توزان - توزار
ایرن - ایتر - تیمن - تیش - تیرسات اورر بوری یورر - آشن آشار یاشن آتار -
ایت آشاسا تازا بولور - بر تینن - اون تینن

آلار بان یاسیلر - بولار اویناب یاتالر

۱۳ نچی درس

بی [بی] - لی - [لی] - شی [شی]

آی - بیر - تالی - لین - یاشی - شین

زور آی - آلابی - بیروب - بیزوب - بیتوب
اولی - شول یول - بویولی - بلین - یلوب
ایشی - توشی - بوشین - بو آربا - بوتوش

آبی بارا - آلابی یانا - بیروب سانا - توبال یاسی -
یاشن تاشی - آشن آشی

آبی توبال یاسی - بابای آلاب ساتا - بو آربا آبی آرباسی -
اول اوزون یاشی - یاش بالایا توب یلی - اول شولای
یلاب تورا

۱۴ نچی درس

نی [نی] - زی [زی] - ری [ری]

آنی - نیل - اوزی - زیر - توری - ریس

اوینی - اویلی - آبزی - زیبرا - سایی

آنی یازا - نیل آغا - اوزی بارا - اویوب تورا -
 اوین اوینی - آبزی بالاسی - بایار بالاسی -
 یارلی بالاسی

اورن سایی - اوزن یانی - بارا بارا - تزن توتا

اویناب یوری - سایراب یاتا - آشاب توپا -
 بوری بالاسی - آیو آناسی - بازار یولی - آبزار
 بویی - آتلا آرائی

۱۵ نچی درس

ه - ه - ه

ته - سه - شه - یه - به - له - نه - ره - زه

ته ره زه - ته به - ته نه - یه نه شه - بیزه سه

اوتەر - اوسەر - بولەر - بوتەن - توبەن .

اوتسە - توشسە - بتەر - بلەن - برلە - ایلە .

ات آشيسن بت آشى - آرشى بولسە بازارى بولور .

تەرەزە تويى بوتەن تورلى - سوزنى آز سويلە
يازونى يازا توش - آلار اوزشوب يازالر .

طابشماق:

(كىمە)

اوزى بارا ازى بتە .

۱۶نجى درس

ق ق ق

قار - قر - بقر - قاشق - اق .

قايان قايتوب بارالر - آلار قويان آتوب قايتالر - بزقوناqqه
بارابز - سزقايا باراسز - اول باقر قاشق ايله بوتقا آشى
اول آشاسون ئەلى بزساباق اوقىق يازو يازىق سالفن
قاتى قار ئە اول يالان آياق سباققە بارا .

طابشماق: اوزى بارا ازى فاللا .

مقاللر: ئەرلى ئەرلەنوب نورا، ئەرسز آشاب طويا - ايشن ايشن تابار .

۱۷نجی درس

چ چ چ چ

چق - چاق - قچر - قچش - ایچ - آچ
چولاق - چیبهر - قچو - آچق - یابق

چق توشه - چاباق بالق - قچرتقان قچرتا - شولای ایچ -
چولاق بالا - قچوب بارا - قابقا آچا

یالچی بولسه اشلهسون - اورتاق نهرسه آرتق نهرسه -
قابق زور ئه بهیهسی آرزان - سوز سوزنی تارتا -
قاراق اولنی ساقلی - قار باشن قار آشی -
آقچهسی بولسه بوقچهسی تابلور - قرق یورتقه براینه -
طایماق:

اوزی سویلی آلا، نه تلی یوق. (غرامفون)
قرده بولا بیچورا، بیلن بهیللر اوطرا. (اوطر بلغان کولته)

۱۸نجی درس

د د

دارو - دوراق - قالدی - قارادی -
قالاده - چابنده - باسوده - دارولا

بر بالا ایبده شندن سوری: ایبدهش قرده نهرسه لر
 بولا، دی. ایبدهشی ساناب بیره: قرده بوری، آیو،
 قویان، تچقان باری ده بولا، دی.
 درستی بزده آیو یوق، بوری بولسه ده آز.

مقاللر:

ایر قاناتی آت - ات چابا دسب بت چابا - ات اوز او یاسنده باتر -
 بالی بولسه چینی ده بولور - بال بالچق آسانا.

طابشماق:

بیش برادر یازو یازا. (بیش بارماق)

۱۹ نجی درس

م م م م

مال - مول - میل - قهز - قلم - سلام -
 میرزا - دمین - مردان - موردا - أمور.

قهز ته مسز بولا - مال قدرلی بولا - قلم بله یازو یازالور -
 مسلمانلر سلام بیرهلر - سابقدن قایتقانده مین ده سلام
 بیرهم - سلامسزنی بزده ماقتامیلر - موردا بله بالق توتالر.

مقاللر:

ایر مالسز بولماس، مالی بولماسه ایر بولماس - بوی اشلهمی قول
 اشلی - آلتوننی آلتونچی تانور - بال تاتلی دیب بارماق چهینهب بولمی -
 قاپده قوتر بولسه قارا چین شونده، قونا.

۲۰ نجوی درس

غ غ غ غ

آغر - آغز - چغر - چغش - باغ - ساغ

آغم صو - آغای انی - ئه بی بابای - چغر چاغر -
باغ آلماسی - آلما آغاچی - آغز اش آغولی آش

بر قارت بازارغه بارا - بز یولده آنارغه اوچرادق مین
سلام بیردم - ایبده شم بیرمه دی - اول قارت مینم آرقامدن
سودی زور بول اوغلم زور بول، دیدی

مقاله:

آوز پشه ئوروب قاب - ایل اوغریسز اورمان بوریسز بولماس -
باشورغان باشنی قلج چابی - اوزینه قاراما سوزینه قارا - باشماق بالچقسز
بولماس، باشماق آلتون بولسه ده باشماق بولور

ك ك ك ك

كۈر - كۈرەن - شۈكۈر - بېيىك - تۈكۈك - كۈرە
 كىرەك - زىرەك - تىكە - شىرىك - كەكرى - كۈلمەك
 كۈرمك - اولك - بۈلك - ايتك - چىتك .

سوقا باي بولماسە دە بتون ايلنى تويدرا .
 بر زمان آت سوقادن سورى: ئدى سوقا - سوقا
 مېن سېنى تارتودن قاچان بوشارمن ايسكان، دى .
 سوقائەيتە: قاچان سېڭا آشارغە كىرەك بولماسە،
 شۈندە توقتارسن، دى .

بىر سوقر ايله آياقسىز - آقساق يولغە چىققانلار -
 بىرى سوقر كورمى، بىرى آقساق يورى آلەمى، ايندى
 نېشلەسونلار - بولر كۈب اويلامانلار آقساق سوقرنىڭ
 مۈينىنە آتلانغان شولاي كوزلى دە آياقلى دە بولغانلار .

مقال:

در ناشلاغان چاباتاي اېكەنجى فات كېمبار .

۲۲ نچى درس .

ك ك ك ك

اوشكار - تاك - اياك - سكر - اوزك - سوزك .

—*—

قاينار آش آشاساك آش قازانى بوزولا ، اچ بورا ، باش
ئەيلەنە ، تاماق كىبە . شونلك اوچون قاينار آشدن ، قاينار
چەيدن ساقلانورغە كىرەك .

—*—

بىزنىڭ آغزىزىز ، قولمىز ايكى . بونىك بولاي بلەسزىمى ؟
بو ، كوب اشلە ، ئەز آشا دىمەك در .

—*—

مقال وتاشماقلىر :

اوينادە كولدە اما ساباغىنى بل - ماچىغە كولكى تىچقانغە ئولم .
ايشتمە دىب ئەيتمە آكلادم دىب ئەيت ، اوقودم دىب ئەيتمە يازدم دىب ئەيت .
بر كچكە بوكرى بوتون قرنى بتردى . نەرسە اول ؟ (اوراق)

—*—

۲۳ نچى درس .

گ گ

گر - گز - چىگش - چىگەر - گارمون
اوگى بالا - اوگى آنا - اگردە - مگردە .

—*—

بر اوگز ساباندىن قايتا ايدى، آنڭ موگزىنە قونغان
چېن يولدهغى كشى گە اوچر اغانده ئەي آغاي نيشلەپ
صوڭغە قالدك، بز اشلەپ آروب بتدك ايندى اشارغە
قايتابز، ديدى.

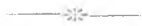

ايكى ئەتەچ قانغە باتوب بىتكانچە سوغشديلر . قايسى
چىڭگانن بلوب بولمى ايدى مۇنە بر آزدن ايكسيدة
قويما باشينه قونوب ميين چىڭدم ديه قچقرا باشلاديلر .

طابشماق:

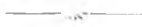
بر بايارنڭ باقچەسى ، باقچەسندە مونچەسى ، بوگروب، بوگروب صو
قاشى نەزك بيلمى مارجاسى . اول نەرسە؟ (اومانانا فورتى)

۲۴ نچى درس .

خ خ خ خ

آخر - خور - بخور - بخيل - آخ - اوخ
آخر زمان - آخرت كوني - خيرچى قارت - خيرچى بالا .

بر قارت خيرچى يور تەقە كرگانده يور طدهغى ات بىلك
قاتى اورە باشلادى . قارت اتكە ئەي بەبكم اور مەسەنە

مینم تاماغم آچ بیت، آچ بولماسام یورمهس ایدم، دیدی.
 اتده تلگه کیلوب: بابای مین بیت ایودن تیز رهك
 چقسونلرده سیگا ایکههك بیرسونلر دیب اورهم دیدی.

—*—

بر بالا توشنده بوتقا کوردی. آشارغه تلهدی.
 آشی آلمادی، قاشق یوق ایدی. ایکنچی کوننی اول
 بالا قاشقده آلوب یاتقان ایدی نه بوتقه کورنمهدی.

—*—

طابشماق:

اول بولسه کون بولا، اول بولماسه تون بولا؟
 (فویاش)

—*—

۲۵ نچی درس.

و و

آور - باور - تاوق - تاو - باو - واو
 اووا - بووا - تاوی - باوی - یووا - تهوه.

—*—

طاو بوینده بر تهکه یوری ایدی. بوری آنی
 کوردی ده آشارغه تلهدی. بوری طاوناك توپنده ایدی.
 تهکه اشناك ناچارلغن بلیگاچ هیلهگه کرشدی: نهی
 بوری آبی آچ اوزگنی، اوزگا اوزم اوک سیکروب

توشهرمن دیدی. بوری آوزن آچدی. ته که بارحالی
ایله آتلوب بورینی سوزوب یقدی. بوریناڭ کوزی
دورت بولوب قورقووندن قاچوب کیمتدی.

مقال:

بر آتقه ایکی قاموت کیگز میلر. بو کونگی سابقنی بلمهسهڭ ایرنه گی
سابقنی بیگره کده بلمهسهڭ. یوقغه کم بولسهده توق. آت آوناغان بیرده
توک قالمی بولماس.

۲۶ نچی درس.

ه ا ب ه

هادی - هوا - شبهه - آه - اوه

هواده قوشلر اوچا - اول بیک شبهه لی کشی - بر آورو
قارت آه - اوه ایتوب یاتا - هاده، آتلی کشیلرده بولا.

یاخشى بالالار هر وقت چيستا یوررلر. ایرته براه
مکتب که کیلورگه چققانده یاخشی یوونوب کییلرند.
چیستارتوب کییوب چغارلر. یولده اوچر اغان کشی لرگه
سلام بیروب اوزارلر. اورام بالالرینه قاتناشوب آلاربوله

سويلەشوب وقتنى اوزدرماسلار . بىتى ، قوللىرى شاخشى بالا
ايڭ ناچار بالادر .

—*—

طاشماق:

اوزى بىزنىڭ اوستىدە ، آياقلرى كوكدە .
تى دىسەڭ تىمى ، تىمە دىسەڭ تىمە .
(توبە قافتادەغى چىن)
(ايرىلار)

—*—

۲۷ نچى درس .

ژ ژ

آزداھا - ژار - ميژا - ساژين
اول يگت ژالونىمىنى بىك كوب آلا ، چونكە اول ياش چاغندە
كوب او قوغان . اوچ آر شىن بر ساژين بولا . ايگن قرندە
ميژالر كوب بولا . آزداھا ديگان يلان دنيمادە يوق بوغاي .
بر چاقرمده بيش يوز ساژين بولا . بىزنىڭ اولدىن
شەرگە ايكى يوز چاقرم .

—*—

مقاللر:

ژارده تىرلەب اشلەسەڭ قايتىچ تىرلەب چەى اچەرسىڭ . كوزگى بوزغە
كوزگى كىمى بولسەدە اشان ؛ بازغى بوزغە ياستىق كىمى بولسەدە اشانما .

طاشماق:

ايكى كورشى بىرسى كورە آلمى .
(ايكى كوز)

—*—

ج ج ج ج

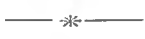
جان - اجر - جولەر - چیلهن - تاج - جون
جومارد - جووان - جای - جایی - جیر - جن

بر جولەر بالا ، تونله نقشه چققان ایکان ، وقت جای
کونی بولغان . اول بالا نهرسه نيدر کوروب جن بار ديه
چچورغان . آتالاری چغوب قاراسلر بر نهرسه ده یوق ، دی .

هوئی جیل توزدرا ، آدمنی جیر تویدرا - جیرسز
خلق آچ قالاچاقدر . اول کشیلری جیرگه بای بولسه لر
ایکنگه توق بولورلر . جیر بزنگ انامز کبک ، آنک قدرن
بلورگه کیرهک . جیرسز کشی ایلسز کشی دیلر .

مقاللر:

جاهاغا تاینی خورلاما باز چققاق آت بولور . جانی نله گاج جلان ایتی
آشاغان . جان فارندهش بولسه ده مال فارندهش توگل .

۲۹ نېچى درس .

ف ف ف ف

فاش - اوفا - اوف - فيل - تفو . دفتر
 فلان - فرشته - خلفه - جفهك - جفار - فهس .

بىزنىڭ خىلفە فەس كىيە - فىل دىگان جانوار بىك زور
 بولا . جفازنىڭ ايسى بىك، خوش بولا . تفو دىوب بر قايدە
 توكوررگە يارامى . فلان كشى دىوب اسمى بلنمەگان
 كشىنى ئەيتەلر .

بر آتا بالاسىنە ئەيتە: اوغلام! سىمى بىك اوزاق
 يوقلىنىڭ، ايرتەرەك توررغە كىرەك ايدى . ئەنە
 ايشتىگمى ئەلى فلان آبزى ايرتە توروب اورامغە
 چققان اىكان بر يانچق آقچە تابقان .

اوغلى جواب بىرە: اتكاي آقچەنى يوغالتقان كشى
 فلان آبزىدندە ايرتەرەك تورغاندر بىت .

طابشماق: اوزى باشقى، بوتون بىرى نىشك . نەرسە اول؟ (ابلەك)

۳۰ نچى درس

ۋ ۋ

ۋال - ۋاگون - ۋاكسى - ۋيكسل
ۋيرشوك - ۋارتير - ۋولغا - ۋينت

شهر اوراملرنده ۋاگون يورى . ۋاكسى ايله
ايتك لىر يالتراتالر . ۋيرشوك دىوب ايكى بارماق
كىكلگنده گى اوزونلقغه ئەيتەلر . ۋارشاو الوغ شهردر .
ۋولغا دىوب قارا ايدلگه ئەيتەلر .

جاي كوني باقچه غه چققاچ بر شوق بالا كوبەلە كنى
توتوب رنجتە باشلادى . كوبەلەك تلگە كيلوب : ئەى توغانم
نىگە ميني رنجتەسك ، مينم سيكاني زيانم تيگاني بار ، ديدى .
كالا اويلاپ توردى ، توردى دە كوبەلە كنى ييبەردى .
كوبەلەك شادلانوب اوچوب كيتدى .

طاشماق :

(كوبەلە)

اوزى بارا ازى بوغالا . نەرسە اول ؟

۳۱ نچى درس .

ط ط ط ط

طېن - طغز - طامر - طای - بوپ
 طوڭك - آنط - طېنج - طوق - طار .

—*—

يالغانچى ناك يورطى يانغان، بره وده اشانماغان .
 اوزك سويله رگه باشلاغانچه كشى سوزن طكلاپ بتر .

—*—

۳۲ نچى درس .

ص ص ص ص

صاف - صفر - صارى - قصق - قصر - صق - اص
 اصل - صولش - صالحن - صوم - صاڭغراو - خاص .

—*—

صبر ايتكان شادلانور . صبرنك توي صارى آلتون، ديلر .

—*—

۲۳ نچى درس.

پ پ پ پ

پار - پەردە - تالپى - آلپى تالپى - آلاپ -
پچەن - چىچىق - پىيالا - پىچاق - پوچماق -

بر شەردە بىك زور پاژار بولغان . پاژار اچندە
بر بالا قالغان ايكان . بالانى نىچك آلورغە آبدراغانلر .
آخرنده بر اويرەنگان اتنى كرتوب، يىبەرگانلر . ات اوزاق
توروب چققان . چنلاب ات بالانى تابقان هم آوزينه
قابوب آلوب چققان . كشىلر هم بالانىك آناسى بىك
شادلانغانلر . ات آشق پوشق طاغى كروب كىتكان .
خلق ايندى تاغى بالا قالغان كورەسك ديوب كوتوب
تورغانلر . اوزقلامى ات آوزينه زورغنه قورچاقنى
قابوب چابوب چققان . اول ات ايندى قورچاقنى دە بالا
ديوب بىلگاندر شول .

مقال :

پەرى بىلمەگاننى قارچقار بلور . ياخشىلققە ياخشىلق ەركشىنك اشىدر .
ياوزلققە ياخشىلق آز كشىنك اشىدر .

۲۴ نېچى درس .

ع ع ر ر
ح ح ج ج

عالم - اعلم - جامع - حاكم - حكم - بحر - صالح
حيات - عيب - علم - عيان - عيني - عمر - سميع

ساعت - عجب - شفاعت - قناعت - عبادت
روح - حرف - رحيم - فاتح - حرام - حلال

احمد - ملحت - رحيمه - مرحوم - محتاج - محسن
رحمت - زحمت - معلوم - يعقوب - مسعود - عسكر

اوقوغان كشي عالم بولا - عالم كشي عقللى بولا - عقللى
كشي باي بولا . عقللى كشينىڭ اشى فرمان بله يورى .

مقال :

علم عقلنىڭ بارطسى در . عقللى دشمان عقلسىز دوستدىن آرتق .

ض ض ض ض ض ض ض

ضیا - رضوان - حضور - ظن - نظم - ناظم -
وعظ - وظیفه - ظریفه - فرض - ضرر - حاضر -

مکتب ایک قدرلی اور ندر . مسجد اللہ یورطی در .
مسجدده نماز او قیلر ، مکتبده درس او قیلر . نماز او قوده
فرض - سبق او قوده فرض . سبقنی بلسهك حضور بولا .
رضوان بیک یالقاو شاگرد .

ضررلی اشدن صاقلانورغه کیرهك . حاضر قش اوتہر ایندی .

ماتور یاز یتکاچ

امتحان اوتکاچ

قرغه چغار بز

آنده چابار بز

مونده چابار بز

ماتور یاز یتکاچ .

۳۶ نچى درس

ث ث ث ث ذ ذ

ثمن - ثواب - عثمان - ذكى - ذاكر - عذاب -
اثر - مثقال - حديث - استاذ - ذهن - ذوق

ياخشى اشلىرنىڭ باشى دە عبادتدەر. ھەر بىر عبادت ثوابلى
اشدەر. عذابسىز راحت بولمى دىلەر. اوچ مثقالغە بىر لوط
دىلەر. استاذ، معلم، خەلفە بارسى دە بىر سوزدەر.
مونه بالالار! سز ايندى بو كىتابنى اوقوب چىغاسىز.
يعنى سز بىك ثوابلى اش اشلە دىگىز. سز حاضر اورام
بالالرى كىك بىر نەرسە دە بىلى تورغان بالاغنى توگىل، سز
يازادە بلەسىز، اوقى دە بلەسىز. موندن صوڭ اۇر ياڭى كىتابقە
توشوب بىك قىزىك كىپەلەر، شەرلەر اوقورسىز. خەلفە گىز
سىزنى بىك ياراتا، سز آنىڭ قوشقان اشلىرنى تاماملاغى
طوشىگىز. بىختلى بولورسىز.

۳۷ نچى درس

اوقو يازو اسبابلىرىنىڭ اسملىرى:

كىتاب، قلم، دىفتەر، روچكە، قلم صاوتى، قلم تارتىماسى -

لینیکه - جزه به - کیبدرگچ - بترگچ یا که کیتہرگچ - کاغد -
 بو قچا - طاش قلم - قرانداس - کانویرت - پاکیت -
 بویاولی قلم - قارا - قارا صاوتی - آقبور - قارا تاقتا - صنف
 تاقتاسی - اسچوط - حساب جدولی - پارطا .

کشی اسماری :

احمد ، اکرم ، اکهل ، غلمان ، عمران ، رضوان ، نعمان ،
 مهمان ، بهمان ، علیم ، کبیر ، حکیم ، نذیر ، ذاکر ، شا کر ،
 فاتح ، واعظ ، واضح ، نجیب ، مجید ، عجیب ، عبد الله ، عین الله ،
 فتح الله ، حکمت الله ، احمد الله ، عبید الله ، خیر الدین ،
 زین الدین ، فتح الدین ، عماد الدین ، عمال الدین ، رحیم جان ،
 محمد جان ، احمد جان ، حکیم جان ، علیم جان ، دولت شاه ،
 احمد شاه ، محمد شاه ، عمر شاه ، عالم شاه ، احمد گرای ،
 دولت گرای ، میکلو گرای ، شاه گرای ، گرای شاه ، میرزا ،
 رضا ، ضیاء ، کمال ، جمال ، شرف ، بکر ، ابو بکر ،
 ابو حنیفه ، ابو یوسف ، فائق بک ، مدحت بک .

۳۸ نجی درس .

يوريت دة و ايودە بولغان نەرسەلەر نىڭ اسملىرى :

ايو، چارلاق، كلېتكە، پاراڭنى، قابقا، سىنىك، آبزار،
لاپاس، ات آرانى، آمبار، كلەت، باز، مونچا، قويۇ، اولاق،
آرت قابقا، قىما، طقرق، اندر، اشقاف، اوستەل، اورندىق،
كەنەفى، ديۋان، كاراۋات، ساعت، يىصەتق، مندەر،
يورغان، جەيمە، ساماوار، طاباق، قاشق، پىچاق، چانچكى،
صالفىت، دەستمال، آش ياولق، سەكى، پەكى، چىلەك،
تاز، مېچ، بولمە، زال، پەردە، گل، ايشك، تەزە، چوى،
كىشتە، شورلك، لاقان، قومغان، سولگى، كاندى،
چومچ، توستوغان.

بعض حيوانلار نىڭ اسملىرى :

آت، صيىر، كەجە، اوگز، صارق، قوى، تەكە، آيغر،
الاشا، بورى، قويان، قاز، طاوق، يولبارس، آرسلان،
يلان، صوصيىرى، بولان، آيو، بورصق، تىن، تولكى،
ماچى، فيل، يابالاق، قورتلك، تەو، تەو، قوشى، ايشەك،
باقا، گوبۇرلى باقا - طاش باقا، بالىق، صووالچان، چىن.

او قوغان بالا ايلماو قوماغان بالا .

بو ايكي تورلى بالا آراسنده صئاب قاراساڭ بيك كوب
 آيرما باردرد . او قوغان بالا هر وقت ادبلى و كوركام خلقلى
 بولور . او قوماغان بالا بر نهر سه ده بلمه دكى او چون ادبىز
 و حياسز بولور . تله سه نى اشله ر وتله سه نيچاڭ ، قىلانور .
 او قوغان بالا ايوده چىناقلى بولغان كبك اورامده يورگانده ده
 آرتن آلدن ايسه بله ب عقل بر له گنه يورر . آنڭ بلچراقده
 وتوزانده اويناغانن كورمه سسڭ ، اوينا سه ادبلى اوينلرنى
 پاك اورنلرده مثلا چيرهم اوستنده گنه اوينار . او قوماغان
 بالا آنى موني تىكشرمه س ، كىلشكانن كىلشمه گانن قاراب
 تورماس ، كوڭلى قايدە اوينارغه قوش سه شونده آونار ،
 اوين نڭ ادبلىسن ، ادبىزن تىكشرمه س .

او قوغان بالا حيوانلرنى رنجتمه س ، اما او قوماغان ناچار
 بالا حالى بتكان حيوانلرنى قوش قورتلرنى تله گانچه جزالار .
 قوش اويالرن واتوب يومورقالرن واتار ، بالالرى بولسه
 بالالرن ئوترر ، هيچ قىغانماس ، كوبه له كلرنى توبه ته ي
 ايله بهروب توتارده قاناتلرن قايروب طاشلار . بو اشله ايسه
 ايڭ ناچار اشلردرد . او قوغان بالالر بولاردن صاقلانور .

شایانلىق .

بعض بالالارنىڭ مکتىبىگە باراسى كىلىمىدەر ، اوقوب يازوب عالم بولورغە طرشىمىلار . اوينچى اورام بالالارى ايله يوروب ادبىزلىك اورنلارده يورورگە قىزغالار ، اوزلىرىنىڭ آلتوندىن قىمتلى بولغان وقتلىرىنى ئەرەم ايتوب يىلىگە يىبەرەر ، كىلەچىك زامانده اوزلىرى بىختىمىز ، نادان ، قىدىرسىز بولمىقلارىنە سبب بولالار ، الوغ بولغاچ حسرت ايتەرلر هم قايغورلر ، شولايدە اش اوتىكان بولور . اى بالالار ! بوكى هالدىن بىك صاقلانىڭىز ؛ كىلەچىك زامانىڭىزنى اويلاپ كىلەچىكده خورلىقىغە توشمەس اوچون اوقورغە يازارغە ، علم ادب اويرە نورگە طرشىڭىز .

صوقر بىلەن سوت .

طومىشنىڭ صوقر بولغان بىر آدم ، « سوتنى توسلى بولا » دىب صورغان . كوزلى ئەيتىكان : « سوتنىڭ توسى ، آق كاغد كىك » دىب . صوقر ئەيتىكان : « اول توس ، قولغە توتوب قاراغاچ ، كاغد كىك شطرداب طورامى » دىگان . كوزلى : « يوق ، اول آق اۇن كىك » دىگان . صوقر : « ئە بىلىم ، اول اۇن كىك يوشاق هم طارالوب طورايىكان » . كوزلى : « يوق ، اول آق قويان كىك آق » دىگان . صوقر : « شولا يىمى ،

اولدە قویان كېك مامقلى هم يوشاقمىنى « دىب صورغان .
 كوزلى : « يوق اول قار كېك آق » دىگان . سوقر : « اول
 شولای قار كېك صالحقمىنى ؟ ، دىب صورغان .
 كوزلى كشى نىزىڭنىڭ مئاللىر كىترسەدە ، سوتنىڭ آق
 توسى نىندى ايكان سوقرغە آشكلاتا آلمان .

باقا بىلەن تىمەرچى .

بىر كۈنى باقا تىمەرچىنىڭ ات داغالاغانىنى كۈرگان .
 اول موناغە بىك قزغوب ، اوز آياغن داغالاتماقچى بولوب
 تىمەرچىگە سوزغان . باقانىڭ بو جۈلەرلىگن كۈرگاچ
 تىمەرچىنىڭ آچووى قاباروب ، باقانىڭ بوپوندىن توتوب
 يىرگە بەرگان . باقا شونىدوق ھلاك بولغان .
 كوردىزمى بالالار ! باقا اوزىنە تىيشلى بولماغان اشكە
 كرشوب ھلاك بولغان سز دە باقا كېك اوزىڭىزگە تىيش
 بولماغان اشكە كرشمەڭز ، ھلاك بولورسىز .
 ۴۰ : نچى درس .

اول بالالرىنىڭ ياغمىر تىلمەسى .

ياغمىر ياوا ! ياوا ياوا
 ايلگە آچلق كىلمەسون ،
 آچدىن خلىق ئولمەسون
 وبا كېك چىرلىرىنى ھىچ بىر آدم كۈرمەسون .

ياغەر ياوا ياوا ياوا
 صغرلرده سوت بېرسون
 ايگنلرده بېك اوگسون
 ايگنلرنىڭ باشلىرى آچ بولماسون توق بولسون .
 ياغەر ياوا ياوا ياوا
 باقچه ده غى ألماغاچ
 قورى ياغەر ياوماغاچ
 باقچهلردن نى فايده ألما پشوب تورماغاچ .
 ياغەر ياوا ياوا ياوا
 يلغه آقسون يوللردن
 طاشوب چقسون يارلردن
 ماتور ياغەر صوگنده خوش ايس چقسون قىرلردن .

۴۱ نچى درس .

ياغەر صوگنده .

بووا بوويق بووالر ، ديوشه رەك بالالر
 . اشتانلرن كوتەروب يالان آياق چابالر .
 طسر ، طاسر چابشوب مونه قزق طابالر
 . يول آرقلى آرى بىرلى چبق چابق قاغالر .
 چبق چابق يانينه سازلى بالچق سالالر
 . بووا بولا بووا ديوب شادلان شوب آلالر .

سو جيپولا بوواغه ديوب تورغان چاغنده
 آتلى آر با كيله در مونه بلا طاغنده .
 كويچەك ايله ايزگه لهب اوزوب كيمته آتليلىر
 بالالرنك بوواسينه ئه يله نوب ده باقميلىر .
 بالالرده ايرنمى آنى طاغن قابليلىر
 ياصابقنه بترگانده مونه طاغن آتليلىر .
 بولمى قالا بووالر چونكه كيمبه يوللىرى
 بارى قالا شونسى قاتوب بته قوللىرى .

۲۲ نچى درس .

يازغى قارلغاچنك بالالار غم ئه يتكان سوزى .

بالالر جيپولوب سز مينم يانغه
 قالماگز ميكا قاراب سزلىر طاگنه
 قوش قورتنى دخى آدم بالالرن
 ياراتقان اونوتماگز بردر الله .
 كوره مسز مونه اوشبو طال آغاچن
 كون صاين اوسوب، اوسوب بارالغه
 سزلىرده اوزا قلامى اى بالالر
 زورايوب صانالورسز كشى صانغه .
 ياش بولوب همان عمر سوره آلماسسز
 طاي كبك همان چابوب يوره آلماسسز
 ياشلىكلر ياشن كبك اوتوب كيمتهر
 آندن صوك اويقوده ده كوره آلماسسز .

ياشلىكده ياخشى اوقوڭ ساباقلرنى
 زوراياغاچ طرشوبىدە بلە آلماسسز
 ياشلىكنى اويناب كولوپ اوزدرساڭز
 زوراياغاچ راحت ەمر كورە آلماسسز .
 اوقوڭز سىبقلرنى يوزەر قاتلاب
 ذەنگە سىڭدەرڭز تەمام يىدادلاب
 شوشىلاي ياخشى ايتوب طرشاساڭز
 سويلەرلەر ەر بىر كىشى سزنى ماقتاب .
 كورەمسز قىشلار اوتوب ، يىتىدى يازلر
 قىيغاقلاب اوزوب كىتىدى طورنا، قازلر .
 بىر آزدن تەمام كىيىبۇب بىتە چىكىر
 اورامدن باچراقلى تىرەن سىزلر .
 سىزگە دە امتحانلر يىتە اينىدى
 اورامدن سالىقن قارلر كىتە اينىدى
 كىتىڭز يووانماڭز مېنىم بىلەن
 كوبدن اوك مەكتىڭز كوتە اينىدى .
 ساو بولڭ مېن دە اوچام دالارغە
 يىتە مەن تورلى ، تورلى سىلالارغە
 جىيىبۇب مېن چىق چابىق مەكتىب سىلام
 اوزمەن بوپلر طوغان بالالارغە .
 صوڭ .

